

Productenboek

Gedwongen Kader Jeugd 2018

Regio Midden Limburg

Inleiding

Dit productenboek is een weergave van de door de Midden Limburgse gemeenten ingekochte ondersteuning die valt onder het Gedwongen Kader Jeugd.

De regio Midden-Limburg richt zich op alle jeugd waarbij de focus ligt op het normale opgroeien en opvoeden. Elk kind is uniek en ontwikkelt zich in zijn eigen tempo. Het kind staat centraal, maar wel in de context van de eigen opvoedomgeving. Het gezin is de basis en ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding en het welzijn van hun kinderen. Zij worden daarop aangesproken. Dat betekent ook dat zij altijd betrokken worden bij zaken die spelen rond hun kinderen.

Jeugdigen en hun gezin kunnen problemen ervaren bij het opvoeden en opgroeien, gedrags-, psychische en/of psychiatrische problemen ervaren of een lichamelijke, zintuiglijke of een verstandelijke beperking hebben. Daarbij kunnen onder andere het CJG (de door de gemeente gemandateerde toegang), huisarts, medisch specialist, jeugdarts of gecertificeerde instellingen jeugdhulp inzetten. De gemeente heeft ook de verplichting die jeugdhulp in te zetten die de rechter, het Openbaar Ministerie, de selectiefunctionaris, de inrichtingsarts of de directeur van de justitiële jeugdinrichting nodig vindt bij de uitvoering van een strafrechtelijke beslissing.

Dit productenboek behelst de producten uit het gedwongen kader, m.a.w. de producten van de gecertificeerde instellingen (GI's).

Het gedwongen kader

Onder het gedwongen kader verstaan we alle maatregelen van Jeugdbescherming en Jeugdreclassering zoals opgenomen in de jeugdwet.

Binnen het geheel van het jeugdterrein zijn de jeugdbescherming en de jeugdreclassering twee bijzondere taken. Deze taken worden vanwege het verplichtende karakter voor ouder en kind ook wel het gedwongen kader genoemd. Het doel van de kindbeschermingsmaatregelen is het opheffen van de bedreiging voor de veiligheid en ontwikkeling van het kind. Het opleggen daarvan betekent dat wordt ingegrepen in het privéleven van de jeugdige en zijn ouders. Dit ingrijpen dient met waarborgen omkleed te zijn. Die waarborgen zijn: proportionaliteit en subsidiariteit, rechtsgelijkheid, verbod van willekeur, rechtszekerheid en uniformiteit. Dit betekent onder meer dat een maatregel in principe feitelijk onderbouwd moet zijn en zorgvuldig voorbereid. Deze beginselen gelden tevens voor de uitvoering van de jeugdreclassering. Het doel van begeleiding door de jeugdreclassering is het voorkomen van recidive en het realiseren van een gedragsverandering bij de betrokken jongere.

Certificering in het gedwongen kader

Het cruciale kenmerk van het gedwongen kader is dat kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering alleen maar mogen worden uitgevoerd door instellingen die van overheidswege *gecertificeerd* zijn. Doel van certificering is het behouden en het verbeteren van de kwaliteit van de uitvoering van de kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. Gekozen is voor certificering vanwege de aard van de activiteit: het ingrijpen in de persoonlijke levenssfeer van het kind en zijn gezin. Certificering geschiedt door een daarvoor aangewezen instelling. De certificerende instelling verleent een certificaat aan een instelling indien deze voldoet aan de basiskwaliteitseisen die zijn uitgewerkt in het normenkader. Het normenkader beschrijft de kwaliteitseisen waaraan een gecertificeerde instelling moet voldoen en is gebaseerd op de in het wetsvoorstel opgenomen kwaliteitseisen en op de normen – branchecodes, methodes en programma's - die thans worden toegepast bij de uitvoering van de kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering, en die hun waarde bewezen hebben, of veelbelovend zijn.

Vanwege het ingrijpen in de persoonlijke levenssfeer van het kind en zijn gezin is gekozen voor verplichte wettelijke certificatie en niet voor vrijwillige certificering door de sector zelf. Tevens dient elke gecertificeerde instelling te voldoen aan de “norm van verantwoorde werktoedeling”.

Gecertificeerde instellingen bieden géén Jeugdhulp

Hoewel het gedwongen kader wel toegang mag verlenen tot jeugdhulp, verlenen de binnen het gedwongen kader werkzame organisaties, de Gecertificeerde Instellingen (GI's), zelf géén Jeugdhulp (art. 3.2.2 Jeugdwet).

De onderliggende producten zijn verder uitgewerkt in dit productenboek. De aard van de producten wijzigt nauwelijks ten opzichte van eerdere jaren. Waar wel sprake is van een wijziging, wordt dit expliciet vermeld.

1 Gezin 1 Plan

De maatregelen van jeugdbescherming en –reclassering beperken zich in eerste instantie tot de jeugdige waarover de maatregel is uitgesproken. Wel wordt van de Gecertificeerde Instellingen verwacht dat zij breder kijken dan de jeugdige zelf, namelijk dat zij (binnen de kaders van de maatregel) werken op basis van het gedachtegoed van 1Gezin1Plan. Hiermee bedoelen we het werken vanuit het perspectief van het gezin, inzetten op versterken van eigen kracht van het gezin, gebruikmakend van het netwerk van het gezin. De professional heeft een normaliserende houding richting gezinnen, biedt perspectief aan het gezin, en neemt het “gewone” leven als focus. Waar nodig

is er samenwerking met partners op andere leefdomeinen. Er is altijd een toets op voldoende veiligheid bij jeugdigen. De professional zet de meest passende ondersteuning/ behandeling in en schaaft af waar mogelijk.

1. Jeugdbescherming - Gezag

Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt.

Wijziging producten ten opzichte van 2017

De enige wijziging die optreedt ten opzichte van 2017 is het vervallen van het product 'dubbele maatregel'. In deze situatie wordt voortaan het product 'samenloop' gebruikt. Tot op heden stonden beide, identieke producten in de productencatalogus. Vanaf 2018 wordt enkel 'samenloop' gebruikt.

1.1 *Ondertoezichtstelling jaar 1*

De ondertoezichtstelling (OTS) wordt uitgevoerd door een gezinsvoogd. Het eerste jaar van de ondertoezichtstelling is gericht op het wegnemen van de ontwikkelingsbedreiging van de jeugdige. Er wordt geprotocolleerd en methodisch gewerkt aan een stabiele en veilige situatie van de jeugdige. De gezinsvoogd stimuleert dat ouders na bepaalde tijd zelf de opvoedverantwoordelijkheid weer kunnen nemen. Een goede uitwisseling en samenwerking met aanwezig jeugdhulp, eventueel CJG (en onderwijs) is noodzakelijk, maakt afschaling en borging mogelijk en draagt bij aan het creëren van een veilige context. De OTS wordt door een Gecertificeerde Instelling (GI) uitgevoerd. Het betreft hier de inspanningen in jaar 1.

1.2 *Ondertoezichtstelling jaar 2 en verder*

De OTS wordt uitgevoerd door een gezinsvoogd. De ondertoezichtstelling is gericht op het wegnemen van de ontwikkelingsbedreiging van de jeugdige. Er wordt geprotocolleerd en methodisch gewerkt aan een stabiele en veilige situatie van de jeugdige. De gezinsvoogd stimuleert dat ouders na bepaalde tijd zelf de opvoedverantwoordelijkheid weer kunnen nemen. Een goede uitwisseling en samenwerking met aanwezig jeugdhulp, eventueel CJG (en onderwijs) is noodzakelijk, maakt afschaling en borging mogelijk en draagt bij aan het creëren van een veilige context. De Ondertoezichtstelling (OTS) wordt door een Gecertificeerde Instelling (GI) uitgevoerd. Het betreft hier de inspanningen in jaar 2 en verder. De inhoud van de uitvoering van een OTS in het tweede jaar verschilt niet veel van het eerste jaar, wel is deze inzet vanaf het tweede jaar minder intensief.

1.3 *Samenloop*

'Samenloop' heeft betrekking op het samengaan van jeugdbescherming (OTS korter of langer dan 1 jaar) en jeugdreclassering. Omdat een deel van de activiteiten voor beide maatregelen sterk overlappen, wordt een aangepast (lager) tarief gehanteerd voor de uitvoering van de jeugdreclassering: 'de samenloop'.

Naast het tarief voor de jeugdbescherming wordt dan het samenlooptarief gehanteerd.

Als echter sprake is van een Kinderbeschermingsmaatregel én een van de individuele trajectbegeleidingen, dan worden beide tarieven afzonderlijk gehanteerd en is géén sprake van een lager samenlooptarief. Hier is voor gekozen omdat de individuele begeleidingen kortdurend trajecten zijn met eigen specifieke aanpak en daardoor in veel mindere mate overlap vertoont.

Naam product	Code
Ondertoezichtstelling jaar 1	
Ondertoezichtstelling jaar 2 en verder	
Voogdij	
Samenloop van een OTS en jeugdreclassering	

2. Jeugdreclassering

Jeugdreclassering is een combinatie van intensieve begeleiding en controle voor jongeren die veroordeeld zijn wegens of verdacht worden van een strafbaar feit. Als een leerplichtambtenaar proces verbaal opmaakt wegens schoolverzuim kan jeugdreclassering ook toegepast worden.

Wijziging producten ten opzichte van 2017

Er zijn twee verschillen met het productencatalogus van 2017, te weten:

- Samenvoegen van de producten 'dubbele maatregel' en 'samenloop' naar: 'samenloop', zoals ook bij de jeugdbescherming is gedaan.
- Samenvoegen van de producten 'toezicht en begeleiding', 'hulp en steun' en 'jeugdreclassering regulier' naar: 'jeugdreclassering'.

2.1 Jeugdreclassering

Jeugdreclassering is het door een medewerker van een Gecertificeerde Instelling (GI) begeleiden van jongeren tussen de twaalf en achttien jaar (met uitloop tot 23 jaar¹) die een strafbaar feit hebben gepleegd, zoals diefstal, vernieling, mishandeling, afpersing of wapenbezit of wanneer sprake is van regelmatig schoolverzuim. De jeugdreclassering wordt ingeschakeld door de Raad voor de Kinderbescherming, de officier van Justitie of de rechter. Het doel is ervoor te zorgen dat de jongeren niet meer met politie of justitie in aanraking komen.

De aanpak vraagt een samenwerking tussen school, jongere/ouders en gemeente (zorg, onderwijs, arbeidsmarkt) en werkt aan een gewenst en haalbaar toekomstperspectief voor de jongere. De jongere gaat naar school, heeft werk of dagbesteding. De jeugdreclasserder houdt het verloop van de hulpverlening als casemanager in de gaten. De jeugdreclasserder is contactpersoon voor alle betrokkenen en werkt samen met verschillende netwerkpartners, zoals basisteam, school, leerplichtambtenaar, politie ed.

2.2 Gedragsbeïnvloedende maatregel

De jongeren die voor deze maatregel in aanmerking komen worden niet gesloten geplaatst, maar krijgen minstens een half jaar en maximaal een jaar intensieve begeleiding. De maatregel kan na een jaar verlengd worden. De jongeren dienen mee te werken aan gedragstrainingen en eventueel kan een combinatie met nachtdetentie plaatsvinden. Het belangrijkste doel van de maatregel is om het gedrag van de jongere in positieve zin te beïnvloeden om recidive te voorkomen.

De gedragsbeïnvloedende maatregel richt zich, meer dan reguliere jeugdreclassering, ook op het systeem van de jongere, zoals ouders, broers en zussen.

Het Ministerie van Justitie heeft voorwaarden opgesteld die aangeven welke jongeren voor de maatregel in aanmerking komen. Zo moet er sprake zijn van ernstige gedragsproblemen, de ouders of (gezins-)voogd niet in staat zijn adequaat op de gedragsproblemen te reageren en vrijwillige hulpverlening ontoereikend zijn.

2.3 Advies gedragsbeïnvloedende maatregel

Om tot een gedragsbeïnvloedende maatregel te komen wordt de jeugdreclassering door de Raad voor de Kinderbescherming of Officier van Justitie gevraagd een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren. Voorafgaand aan de zitting heeft de jeugdreclassering dan zes weken de tijd om een plan op te stellen waarin alle zorgmodulen, gedragsinterventies, beschreven staan, getoetst aan hun mogelijkheden voor de jongere en het gezin (haalbaarheid). Dit is een zeer intensief onderzoek en leidt tot een advies aan de Raad voor de Kinderbescherming of de Officier van Justitie. De rechter beslist uiteindelijk of de gedragsbeïnvloedende maatregel opgelegd wordt in het vonnis.

¹ In zeer uitzonderlijke situaties kan de maatregel na 23 jaar nog doorlopen op basis van rechtelijke uitspraak

2.4 ITB- CRIEM

CRIEM (Criminaliteit in Relatie tot de Integratie van Etnische Minderheden) wordt door justitie opgelegd aan jongeren van twaalf tot achttien jaar die afkomstig zijn uit een niet-westerse minderheidsgroep en die voor de eerste keer, of voor meerdere lichte vergrijpen, met justitie in aanraking komen. Bij deze jongeren is er sprake van een gebrekkige integratie van het gezin in de Nederlandse samenleving. Het leven tussen twee culturen en de moeite die het gezin heeft om te integreren, zijn risicofactoren die tot delict gedrag kunnen leiden. Reguliere jeugdreclassering is dan niet doeltreffend.

De CRIEM aanpak is een begeleidingstraject. Het traject zorgt ervoor dat de jongere en het gezin niet geïsoleerd leven, maar deelnemen in de Nederlandse samenleving. De jeugdreclasserder helpt het gezin de weg te vinden naar voorzieningen, organiseert gesprekken op school en informeert ouders hoe het er in de Nederlandse samenleving aan toe gaat. Samen met de school wordt gewerkt aan een haalbaar toekomstperspectief voor de jongere waaronder het behalen van een startkwalificatie, een diploma of het vinden van werk of dagbesteding, als start van zijn of haar maatschappelijke zelfstandigheid. Een CRIEM traject duurt meestal drie maanden met eventueel een verlenging. Na drie maanden gaat een CRIEM traject over in een regulier jeugdreclasseringstraject.

2.5 ITB- Harde Kern

Intensieve Traject Begeleiding (ITB)-Harde Kern is een maatregel die door de rechtbank wordt opgelegd als een jongere meerdere ernstige delicten heeft gepleegd of al eerder met de politie in aanraking is geweest. In plaats van jeugddetentie krijgt de jongere begeleiding van een medewerker van de Jeugdreclassering. De jongere wordt een half jaar streng begeleid en gecontroleerd door de jeugdreclasserder, die nauw samenwerkt met politie en justitie. Houdt de jongere zich niet aan de afspraken, dan wordt de voorwaardelijke straf omgezet in een onvoorwaardelijke straf en moet de jongere alsnog de straf uitzitten.

ITB-Harde Kern is bedoeld voor jongeren vanaf twaalf jaar die al vaker met justitie in aanraking zijn gekomen omdat zij ernstige delicten hebben gepleegd.

Er bestaan verschillende varianten:

- Als bijzondere voorwaarde bij schorsing van de voorlopige hechtenis.
- Als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke jeugddetentie, bij vonnis opgelegd.
- Bij een voorwaardelijke PIJ (Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen), bij vonnis opgelegd.
- Bij voorwaardelijke invrijheidstelling na een jeugddetentie.
- Als programmaonderdeel van de gedragsmaatregel.

2.6 STP Scholings- en trainingsprogramma

Het Scholings- en Trainingsprogramma (STP) dient bij te dragen aan een geslaagde terugkeer van de jongere in de samenleving. Een STP vindt plaats buiten de Justitiële Jeugdinrichting in aansluiting op het verblijf in de inrichting gedurende de laatste periode van de straf of maatregel. Het uitgangspunt is dat het STP zo veel mogelijk plaatsvindt in de regio waarnaar de jongere terugkeert. De jongere verblijft tijdens de deelname aan een STP vaak bij de ouders/ verzorgers of gaat bijvoorbeeld onder begeleiding op kamers wonen. Gedurende de deelname aan een STP staat de jeugdige onder begeleiding en toezicht van de (jeugd)reclassering.

Om een geslaagde terugkeer mogelijk te maken richt het STP zich op alle leefgebieden van de jongere; wonen, werk en/of scholing, vrijetijdsbesteding en het opbouwen en onderhouden van een sociaal netwerk. Bij aanvang van het STP is vereist dat voor de jongere een woonplek, werk en/of scholing en invulling van de vrijetijdsbesteding geregeld is. Een STP omvat minimaal 26 uur per week aan activiteiten. Omdat het STP een overgangperiode is tussen vrijheidsontneming en terugkeer in

de samenleving, zal er in de beginfase vaak sprake zijn van een intensieve begeleiding. Hierdoor zal het aantal uren activiteiten in het begin vaak meer dan 26 uur omvatten, hetgeen in de loop der tijd zal worden afgebouwd.

Bij de voorbereiding van een individueel programma wordt gebruik gemaakt van erkende programma's en modules. Jongeren in jeugddetentie komen voor STP in aanmerking als zij tenminste twee derde van de opgelegde onherroepelijke vrijheidsstraf hebben ondergaan en hun strafrestant tenminste drie maanden bedraagt.

2.7 Samenloop

'Samenloop' heeft betrekking op het samengaan van jeugdbescherming (OTS korter of langer dan 1 jaar) en jeugdreclassering. Omdat een deel van de activiteiten voor beide maatregelen sterk overlappen, wordt een aangepast (lager) tarief gehanteerd voor de uitvoering van de jeugdreclassering: 'de samenloop'.

Naast het tarief voor de jeugdbescherming wordt dan het samenlooptarief gehanteerd.

Als echter sprake is van een Kinderbeschermingsmaatregel én een van de individuele trajectbegeleidingen, dan worden beide tarieven afzonderlijk gehanteerd en is géén sprake van een lager samenlooptarief. Hier is voor gekozen omdat de individuele begeleidingen kortdurend trajecten zijn met eigen specifieke aanpak en daardoor in veel mindere mate overlap vertoont.

Naam product	Code
Jeugdreclassering	
Gedragsbeïnvloedende maatregel	
Advies Gedragsbeïnvloedende maatregel	
ITB CRIEM	
ITB Harde Kern	
STP Scholings- en Trainingsprogramma	
Samenloop OTS en jeugdreclassering	